

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ Β'2024 - ΕΙΔΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ

*Σταύρος Α. Κουρμπέτης, Δικηγόρος LLM, MSc Υ/ΔΝ ΕΚΠΑ
Ερευνητής στο Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Ινστιτούτο (EBI)*

Δανάη Σκεύη, Δικηγόρος LLM, Υ/ΔΝ ΕΚΠΑ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΕΑΝΔΑ - Οκτώβριος 2024

ΤΙ ΘΑ ΔΟΥΜΕ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΑΚ

Σύμβαση Δωρεάς

Σύμβαση Πώλησης

Σύμβαση Έργου

Σύμβαση Μίσθωσης

Σύμβαση Εντολής

Διοίκηση Αλλοτρίων

Εταιρεία – Κοινωνία

Αδικοπραξία

Καταδολίευση Δανειστών

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ

ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΩΡΕΑΣ (ΑΚ 496-512) I

A. Έννοια (ΑΚ 496) - Νομική φύση

i. **ενοχική**, ii. **υποσχετική** (ο δωρητής αναλαμβάνει την υποχρέωση να παράσχει στον δωρεοδόχο ένα περιουσιακό στοιχείο χωρίς αντάλλαγμα, έτσι ώστε να αυξηθεί η περιουσία του τελευταίου και να μειωθεί η περιουσία του δωρητή), iii. **ετεροβαρής** (δημιουργεί υποχρεώσεις μόνο για το ένα μέρος), iv. **χαριστική** (η περιουσιακή επίδοση γίνεται χωρίς αντάλλαγμα με πρόθεση ελευθεριότητας), κλπ.

B. Συστατικός τύπος (ΑΚ 498)

Απαιτείται η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου (ΑΚ 498 § 1). Κατ' εξαίρεση η *υλική παράδοση* του κινητού πράγματος θεραπεύει την ακυρότητα της μη τήρησης του συμβολαιογραφικού τύπου (ΑΚ 498 § 2).

Γ. Ευθύνη δωρητή

I. Υποχρεώσεις του δωρητή (+ ΑΚ 499 § 1, 500, 501 – ευεργέτημα ευπορίας).

II. Ευθύνη δωρητή για ελαττώματα του αντικειμένου της δωρεάς (ΑΚ 499 § 2 + arg. ΑΚ 515) – ΔΕΝ έχει ευθύνη για πραγματικά και νομικά ελαττώματα του αντικειμένου της δωρεάς.

Δ. Ανάκληση της δωρεάς (ΑΚ 505-508)

I. Λόγοι ανάκλησης. 1. *Αχαριστία του δωρεοδόχου, ιδίως η αθέτηση υποχρέωσης διατροφής (ΑΚ 505)* 3. *Θανάτωση του δωρητή ή παρεμπόδιση του να ανακαλέσει τη δωρεά (ΑΚ 506)* 4. *Υπαίτια παράλειψη εκτέλεσης τρόπου (ΑΚ 507)* 5. *Επιγέννηση τέκνου (ΑΚ 508)*

II. Συνέπειες της ανάκλησης (ΑΚ 509). 1. *Ενέργεια για το μέλλον* 2. *Ενοχική ενέργεια*

III. Απόσβεση του δικαιώματος ανάκλησης. 1. *Παραίτηση του δικαιούχου μετά τη δημιουργία του ανακλητικού λόγου (e contrario ΑΚ 511)* 2. *Συγγνώμη δωρητή (ΑΚ 510 § 1)* 3. *Πάροδος χρόνου (ΑΚ 510 § 1)* 4. *Θάνατος δωρεοδόχου (ΑΚ 510 § 2)*

ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΩΡΕΑΣ II

E. Ιδιαίτερες μορφές δωρεάς

I. Δωρεά υπό τρόπο (ΑΚ 503-504) 1. Έννοια – Λειτουργία: υποχρέωση δωρεοδόχου σε ορισμένη παροχή 2. Διάκριση από συγγενείς έννοιες (δωρεά υπό αίρεση, δωρεά με απλή σύσταση) 3. Συνέπειες από τη μη εκπλήρωση του τρόπου (αξίωση εκπλήρωσης/αποζημίωσης + ΑΚ 507)

II. Δωρεά από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον ή από λόγους ευπρέπειας (ΑΚ 512)

III. Δωρεά αιτία θανάτου (ΑΚ 2032-2035): δωρεά υπό την αναβλητική αίρεση της προαποβίωσης του δωρητή ή της συναποβίωσης δωρητή και δωρεοδόχου

ΣΤ. Η γονική παροχή (ΑΚ 1509)

I. Έννοια - Λειτουργία II. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά 1. Όχι δωρεά 2. Διάρρηξη κατά τις ΑΚ 939 επ. 3. Ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ (ΑΚ 513-573) I

Εισαγωγικά

I. Σύμβαση πρότυπο – Σημασία για ολόκληρο το σύστημα του Ενοχικού Δικαίου

II. Ενδοτικό / αναγκαστικό δίκαιο (ιδίως οι απαλλακτικές ρήτρες κατ' ΑΚ 332)

III. Πώληση ΑΚ και «καταναλωτική» πώληση κατά τον Ν. 2251/1994

IV. Η πρόσφατη τροποποίηση του δικαίου της πώλησης με τον Ν. 4967/2022 ενσωμάτωση την Οδηγία (ΕΕ) 2019/ 771

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ II

Βασικά χαρακτηριστικά της πώλησης

A. Έννοια – Νομική φύση – Τύπος – Διάκριση από άλλες συμβάσεις

i. **ενοχική**, ii. **υποσχετική** (ο πωλητής έχει την υποχρέωση να μεταβιβάσει την κυριότητα του πράγματος και να παραδώσει το πράγμα στον αγοραστή, και ο αγοραστής έχει την υποχρέωση να καταβάλει το τίμημα «χέρι-με-χέρι», «επί πιστώσει» κλπ.), iii. **αμφοτεροβαρής**, iv. **επαχθής** κλπ.

Ερώτηση: παραλαβή του πράγματος από τον αγοραστή γνήσια ενοχική υποχρέωση ή βάρος;

B. Αντικείμενο της πώλησης

Πράγμα ή δικαίωμα ή ομάδα περιουσίας (π.χ. εμπράγματα, ενοχικά δικαιώματα, επιχείρηση) κλπ.

Πράγμα με ψηφιακά στοιχεία (ΑΚ 513Α)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΙΙΙ

Γ. Οι υποχρεώσεις του πωλητή (ΑΚ 513, 514, 534)

Η βασική του υποχρέωση να μεταβιβάσει την κυριότητα και να παραδώσει το πράγμα τελεί υπό ειδικότερες υποχρεώσεις προκειμένου να θεωρηθεί η παράδοση προσήκουσα:

-Παράδοση πράγματος χωρίς νομικό ελάττωμα (ΑΚ 514) (νομικό ελάττωμα = κάθε δικαίωμα τρίτου στο πράγμα το οποίο μπορεί να αντιταχθεί κατά του αγοραστή)

-Παράδοση πράγματος που να ανταποκρίνεται στη σύμβαση (ΑΚ 534). Εισάγεται ένα *νέο πραγματικό* πλημμελούς εκπλήρωσης που ονομάζεται «έλλειψη ανταπόκρισης».

 Το πράγμα πρέπει να μην έχει πραγματικό ελάττωμα (ΑΚ 535)

 Το πράγμα πρέπει να ανταποκρίνεται στις υποκειμενικές απαιτήσεις (που θέτουν τα μέρη) (ΑΚ 535Α)

 Το πράγμα πρέπει να ανταποκρίνεται αντικειμενικές απαιτήσεις (που θέτει ο νόμος) (ΑΚ 535Β)

 Το πράγμα πρέπει να εγκατασταθεί προσηκόντως (ΑΚ 536)

 Το πράγμα (μόνο το κινητό) πρέπει να μην προσβάλλει δικαίωμα τρίτου, ιδίως δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΑΚ 537)

 Το πράγμα με ψηφιακά στοιχεία πρέπει να έχει τις απαραίτητες ενημερώσεις (ΑΚ 538)

-Σειρά από παρεπόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από τον νόμο ή την αρχή

Η έννοια της «συνομολογημένης ιδιότητας» παραμένει στο άρθρο 547§2 ΑΚ.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ IV

Δ. Ευθύνη πωλητή (ΑΚ 539)

Η παραβίαση των υποχρεώσεων από τον πωλητή καθιστά μη προσήκουσα την εκπλήρωση της παροχής και, συνακόλουθά, γεννά την ευθύνη του πωλητή.

Κρίσιμος χρόνος για την ευθύνη είναι ο χρόνος μετάβασης του κινδύνου, ήτοι ο χρόνος παράδοσης του πράγματος (ΑΚ 539, 522-524)

Ευθύνη για νομικό ελάττωμα (ΑΚ 516) Συνιστά *ευθύνη για μη εκπλήρωση* (γιατί αποτελεί παραβίαση κύριας υποχρέωσης να παραδοθεί πράγμα χωρίς νομικό ελατ.)

Γνήσια αντικειμενική ευθύνη κατά την πάγια νομολογία και εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις του ενοχικού δικαίου (ΑΚ 349 – απόκρουση παροχής, ΑΚ 516 κλπ.)

Ευθύνη για έλλειψη ανταπόκρισης (ΑΚ 539). Συνιστά *ευθύνη για πλημμελή εκπλήρωση*.

Γνήσια αντικειμενική ευθύνη (ανεξάρτητη από πταίσμα του πωλητή) και εφαρμόζονται οι ειδικές διατάξεις της πώλησης περί ευθύνης του πωλητή για τη μη ανταπόκριση στη σύμβαση

ΑΚ 539 □ Ο πωλητής ευθύνεται ανεξάρτητα από υπαιτιότητά του αν το πράγμα, κατά τον χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή, δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση, εκτός αν ο αγοραστής κατά τη σύναψη της σύμβασης γνώριζε τη μη ανταπόκριση ή αυτή οφείλεται σε υλικά που χορήγησε ο αγοραστής. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση πράγματος με ψηφιακά στοιχεία, αν το πράγμα, κατά τον χρόνο παροχής των ψηφιακών στοιχείων, δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση. Αν η σύμβαση είναι εκτελεστέα με διαρκή παροχή των ψηφιακών στοιχείων, ο πωλητής ευθύνεται για την έλλειψη ανταπόκρισης των ψηφιακών στοιχείων καθ' όλο το χρονικό διάστημα της υποχρέωσης παροχής τους.

Ευθύνη για μη εκπλήρωση (ΑΚ 513, 516)

Υποκειμενική ευθύνη και εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις περί ευθύνης του οφειλέτη για μη εκπλήρωση

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ V

Ε. Δικαιώματα αγοραστή (ΑΚ 542-547)

Τα δικαιώματα του αγοραστή τελούν σε ιεραρχική σχέση:

A βαθμίδα

Αποκατάσταση, που συνίσταται σε διόρθωση ή αντικατάσταση (ΑΚ 542 περ. 1, 543) (αξίωση μετεκπλήρωσης)

B βαθμίδα

Μείωση τιμήματος (ΑΚ 542 περ. 2, 545, 546) (διαπλαστικό, εξώδικη ή δικαστική άσκηση) ή

Υπαναχώρηση (ΑΚ 542 περ. 3, 546, 546) (διαπλαστικό, εξώδικη ή δικαστική άσκηση, συνέπειες κατ' ΑΚ 547)

+ Αξίωση **αποζημίωσης** (ΑΚ 547) (πραγματικό ελάττωμα, έλλειψη συνομολογημένης ιδιότητας, σώρευση με τα άλλα δικαιώματα)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ VI

Εγγύτερη επισκόπηση των δικαιωμάτων μείωσης – υπαναχώρησης – αποζημίωσης.

AK 545: Πλέον ο αγοραστής έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση σε περίπτωση ουσιώδους έλλειψης ανταπόκρισης μόνο αν: **1.** ο πωλητής αρνείται νομίμως να προβεί σε αποκατάσταση της έλλειψης ανταπόκρισης ή αν δηλώνει/συνάγεται από τις περιστάσεις ότι δεν μπορεί να προβεί σε αποκατάσταση ολοσχερώς και προσηκόντως, **2.** αν δεν επιχειρεί ολοσχερώς και προσηκόντως την αποκατάσταση, **3.** αποτυγχάνει στην προσπάθεια αποκατάστασης γιατί η έλλειψη επανεμφανίζεται, **4.** αν η έλλειψη ανταπόκρισης είναι τόσο σοβαρή που να δικαιολογεί την άμεση μείωση του τιμήματος ή την υπαναχώρηση, **5.** αν η έλλειψη ανταπόκρισης εκδηλωθεί εντός 30 ημερών από την παράδοση του πράγματος με αποτέλεσμα να κλονιστεί η εμπιστοσύνη του αγοραστή για το πράγμα και εφόσον ο αγοραστής ειδοποίησε χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πωλητή σχετικά με αυτό.

AK 546: Στην περίπτωση της άσκησης της *μείωσης του τιμήματος*, ο πωλητής υποχρεούται σε επιστροφή εντόκως μέρους του τιμήματος που είναι ανάλογο με τη μείωση της αξίας του πράγματος που δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση, ενώ σε περίπτωση άσκησης της *υπαναχώρησης από τη σύμβαση* ο αγοραστής αφενός υποχρεούται κυρίως να αποδώσει το πράγμα ελεύθερο από κάθε βάρος και ωφελήματα που τυχόν αποκόμισε, ο πωλητής αφετέρου οφείλει να επιστρέψει το τίμημα εντόκως, τα έξοδα της πώλησης και της επιστροφής του πράγματος, καθώς και τις τυχόν δαπάνες του αγοραστή *μόλις παραλάβει το πράγμα ή ακόμη και απόδειξη αποστολής του*

AK 547: η αξίωση αποζημίωσης ασκείται *είτε διαζευκτικά* με τα υπόλοιπα δικαιώματα του αγοραστή (του AK 542) για μη εκτέλεση της σύμβασης *είτε σωρευτικά* με αυτά *για τη ζημία όμως μόνο που δεν καλύπτεται από την άσκηση των λοιπών δικαιωμάτων*. Μόνη προϋπόθεση για την άσκηση της αξίωσης αποζημίωσης είναι η *υπαιτιότητα του πωλητή* ως προς τη μη ανταπόκριση του πράγματος στη σύμβαση. Την ίδια αξίωση, χωρίς ωστόσο να απαιτείται η συνδρομή της υπαιτιότητας, έχει ο αγοραστής και σε περίπτωση έλλειψης συνολοποιημένης ιδιότητας του πράγματος για την οποία ο νόμος δίνει μάλιστα και το σχετικό ορισμό.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ VII

Στ. Παραγραφή (ΑΚ 554-558)

-παραγραφή για μη ανταπόκριση ακινήτου □ **5 έτη** (ΑΚ 554§1)

-παραγραφή για μη ανταπόκριση κινητού □ **2 έτη** (ΑΚ 554§1)

-παραγραφή για μη ανταπόκριση ψηφιακού στοιχείου (στην περίπτωση που η πώληση είναι εκτελεστέα με διαρκή παροχή των ψηφιακών στοιχείων) □ μετά την πάροδο **έξι μηνών** από τη λήξη της συμβατικής διάρκειας παροχής των ψηφιακών στοιχείων (ΑΚ 554§1)

-παραγραφή για τη μη ανταπόκριση ψηφιακού στοιχείου (στην περίπτωση που η πώληση είναι εκτελεστέα με μία ή περισσότερες διαδοχικές παροχές των ψηφιακών στοιχείων) □ μετά την πάροδο **2 ετών** από την κάθε επιμέρους παροχή (ΑΚ 554§2 εδ.α)

-παραγραφή για την αθέτηση της υποχρέωσης ενημέρωσης ψηφιακού στοιχείου □ μετά την πάροδο **έξι μηνών** από τη λήξη του χρόνου κατά τον οποίο οφείλεται η ενημέρωση (ΑΚ 554§2 εδ. β)

-παραγραφή για τα νομικά ελαττώματα □ **20 έτη** (ΑΚ 249)

Έναρξη και αναστολή συμπλήρωσης παραγραφής (ΑΚ 555)

-Η παραγραφή αρχίζει – ως ίσχυε – από τον χρόνο παράδοσης του πράγματος (ΑΚ 555 εδ.α).

-Συγχρόνως εισάγεται νέος ειδικός λόγος αναστολής συμπλήρωσης της παραγραφής, προκειμένου να έχει τη χρονική ευχέρεια ο αγοραστής – ιδιαίτερα όταν ανακαλύπτει προς το τέλος του χρόνου παραγραφής την έλλειψη ανταπόκρισης του πράγματος στη σύμβαση – να ασκήσει τα δικαιώματά του. Έτσι, προβλέπεται ότι η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν από την πάροδο 2 μηνών από τον χρόνο που διαπιστώθηκε η έλλειψη ανταπόκρισης (ΑΚ 555 εδ. γ).

- Η διεξαγωγή συντηρητικής απόδειξης που ζήτησε ο αγοραστής διακόπτει την παραγραφή (ΑΚ 55 εδ. δ).

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ VIII

Z. Πώληση περισσότερων πραγμάτων (AK 551)

Μία απλούστευση της διαδικασίας και των προϋποθέσεων που ίσχυαν μέχρι τώρα με το υφιστάμενο δίκαιο προβλέπουν οι νέες διατάξεις για την περίπτωση που μέρος μόνο των πωληθέντων πραγμάτων δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση. Σε αυτήν την περίπτωση το δικαίωμα αντικατάστασης ή υπαναχώρησης περιορίζεται μόνο σε αυτά τα πράγματα, εκτός αν σύμφωνα με τις κρατούσες συναλλακτικές αντιλήψεις και πρακτικές που ισχύουν στην εκάστοτε αγορά δεν θεωρείται εύλογο να αναμένεται από τον αγοραστή να κρατήσει μόνο τα αγαθά που ανταποκρίνονται στη σύμβαση.

H. Παροχή εγγύησης (AK 559)

Πρόκειται για ενισχυμένη ενοχική δέσμευση του εγγυητή κατά το ότι περιλαμβάνει (και) όσα δηλώθηκαν στην «εγγύηση» ή στη σχετική διαφήμιση.

Θ. Αναγωγή σε περίπτωση διαδοχικών πωλήσεων (AK 560-561)

I. Ιδιαίτερα είδη πώλησης

Πώληση με παρακράτηση της κυριότητας (AK 532)

I. Γενικά – Πώληση με πίστωση του τιμήματος (βλ. και AK 531) – Διπτός ερμηνευτικός κανόνας – Εξασφαλιστικός χαρακτήρας

II. Δικαιώματα πωλητή σε περίπτωση υπερημερίας του αγοραστή □ επιλογή μεταξύ απαίτησης τιμήματος (μεταβίβαση κυριότητας παράλληλα), υπαναχώρησης (διεκδικητική αγωγή) ή γενικών διατάξεων για υπερημερία

Σύμφωνο Εξώνησης (AK 565-572): συμφωνία στην πώληση κατά την οποία ο πωλητής δικαιούται να αγοράσει το πράγμα μέσα σε ορισμένη προθεσμία και με ορισμένο τίμημα.

Πώληση με δοκιμή (AK 564): πώληση που η τελική ισχύς της εξαρτάται από την έγκριση του αγοραστή ενός προθεσμίας.

Καταπιστευτική μεταβίβαση κυριότητας κινητού ή ακινήτου

Δεν ρυθμίζεται στον AK. Παρουσιάζει τη λειτουργία του ενεχύρου και υπάρχει διχωνομία για τη νομιμότητά της γιατί αμφισβητείται αν η εξασφάλιση απαιτήσεως είναι νόμιμη αιτία μεταβίβασης. Κατά την κρατούσα γνώμη δεν είναι νόμιμη (AK 1213) (η καταπιστευτική μεταβίβαση κινητού όμως είναι έγκυρη, διότι η εμπράγματη σύμβαση της AK 1034 είναι αφηρημένη – άλλο το θέμα ότι ο μεταβιβάσας μπορεί να αναζητήσει το κινητό κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, AK 904 επ.) Κατά άλλη γνώμη είναι νόμιμη (καθότι οι εμπράγματες ασφάλειες δεν είναι περιοριστικά πιθέμενες στο γράμμα).

Π.χ. ο αγοραστής συμφωνεί με τον πωλητή του οχήματος, ο τελευταίος να το οδηγήει ως μισθωτής αυτού.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΟΥ (ΑΚ 681-702) I

A. Έννοια (ΑΚ 681) – Νομική φύση – Τύπος – Διάκριση από συγγενείς συμβάσεις

i. **ενοχική**, ii. **υποσχετική** (ο εργολάβος έχει υποχρέωση να εκτελέσει το έργο και ο εργοδότης έχει υποχρέωση να καταβάλει τη συμφωνημένη αμοιβή - ΑΚ 694), iii. **αμφοτεροβαρής**, iv. **επαχθής** κλπ.

Αντικείμενο

Η προσπώριση στον εργοδότη του έργου ως *αποτελέσματος* εργασίας.

Σύμβαση κατασκευής έργου (ερμηνευτικός κανόνας ΑΚ 683)

Αν την ύλη για την κατασκευή έργου χορηγεί ο εργολάβος διατάξεις πώλησης

Αν την ύλη για την κατασκευή έργου χορηγεί ο εργοδότης διατάξεις έργου

B. Υποχρεώσεις

-προσήκουσα εκτέλεση του έργου από άποψη ποιότητας, ποσότητας και χρόνου και κατά κανόνα αυτοπρόσωπη εκτέλεση, εκτός αν προκύπτει το αντίθετο από τη σύμβαση ή τη φύση του έργου (ΑΚ 684)

-παράδοση του εκτελεσμένου έργου

-παρεπόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από τον νόμο, τη συμφωνία των μερών, την αρχή της καλής πίστης, π.χ. παροχή υλικών και βοηθητικών μέσων, υποχρέωση χρησιμοποίησης της ύλης με επιμέλεια και επιστροφής της μη χρησιμοποιούμενης στον εργοδότη (ΑΚ 685§1), λογοδοσία σε σχέση με την ύλη (ΑΚ 685§1, άμεση ενημέρωση αν προκύψουν ελαττώματα ή άλλη κατάσταση από την οποία κινδυνεύει η έγκαιρη και προσήκουσα εκτέλεση του έργου (ΑΚ 685§2), υποχρέωση προστασίας των εννόμων αγαθών του εργοδότη (ΑΚ 288).

ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΟΥ II

Γ. Ευθύνη εργολάβου & δικαιώματα εργοδότη

Χρόνος μετάθεσης του κινδύνου είναι η παράδοση του έργου (ΑΚ 698)

Ευθύνη κατά το στάδιο της εκτέλεσης (ειδικά ρυθμισμένη περίπτωση πλημμελούς εκπλήρωσης)

ΑΚ 686 - στοιχείο χρόνου: Αν ο εργολάβος δεν αρχίσει έγκαιρα ή επιβραδύνει την εκτέλεση του έργου με τρόπο που αντιβαίνει στη σύμβαση και καθιστά αδύνατη την έγκαιρη περάτωση του έργου, ο εργοδότης μπορεί να **υπαναχωρήσει** χωρίς να περιμένει τον χρόνο παράδοσης. (νόμιμη υπαναχώρηση)

ΑΚ 687 - στοιχείο ποιότητας και ποσότητας: Αν προβλέπεται με βεβαιότητα ελαττωματική κατασκευή ή αντίθετη προς τη σύμβαση από υπαιτιότητα του εργολάβου, ο εργοδότης μπορεί να τάξει εύλογη **προθεσμία για να διορθωθούν οι ελλείψεις** και αν περάσει άπρακτη να εκτελέσει αυτός τις διορθώσεις.

Ευθύνη για το έργο που εκτελέστηκε (περίπτωση πλημμελούς εκπλήρωσης)

ΑΚ 688. Αν το έργο έχει επουσιώδη ελαττώματα, ο εργοδότης μπορεί να απαιτήσει είτε τη **διόρθωση** μέσα σε εύλογη προθεσμία (εφόσον δεν απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες), είτε τη **μείωση** της αμοιβής.

ΑΚ 689. Αν το έργο έχει ουσιώδη ελαττώματα που το κάνουν άχρηστο ή αν λείπουν συμφωνημένες ιδιότητες, ο εργοδότης μπορεί να **υπαναχωρήσει**.

ΑΚ 690. Αν οι ελλείψεις του έργου οφείλονται σε υπαιτιότητα του εργολάβου, ο εργοδότης μπορεί να ζητήσει (αντί για υπαναχώρηση ή μείωση) **αποζημίωση** για μη εκτέλεση της σύμβασης.

Δικαίωμα καταγγελίας (διαπλαστικό που ασκείται χωρίς την τήρηση προθεσμίας και την επίκληση λόγου)

ΑΚ 700. Ο εργοδότης έχει δικαίωμα να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση έως την αποπεράτωση του έργου.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΙΣΘΩΣΗΣ (ΑΚ 574-618) I

A. Έννοια (ΑΚ 574) – Νομική φύση – Τύπος – Διάκριση από συγγενείς συμβάσεις

i. **ενοχική**, ii. **υποσχετική** (ο εκμισθωτής έχει υποχρέωση να παραχωρήσει τη χρήση του μισθίου στον μισθωτή και ο μισθωτής έχει την υποχρέωση να καταβάλει το συμφωνημένο μίσθωμα), iii. **αμφοτεροβαρής**, iv. **διαρκής** κλπ.

B. Υποχρεώσεις μερών

Υποχρεώσεις εκμισθωτή

υποχρέωση *παράδοσης* του μισθίου.

υποχρέωση *κατάλειψης* του μισθίου στον μισθωτή σ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

υποχρέωση *διατήρησης* μισθίου κατάλληλο για τη συμφωνημένη χρήση και υποχρέωση διατήρησης μισθίου κατάλληλο σ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης (ΑΚ 575).

+παρεπόμενες υποχρεώσεις π.χ. υποχρέωση εκμισθωτή καταβολής βαρών και φόρων, απόδοσης δαπανών που ενήργησε στο μίσθιο ο μισθωτής ΑΚ 591).

Υποχρεώσεις μισθωτή

υποχρέωση καταβολής συμφωνημένου μισθώματος

+παρεπόμενες υποχρεώσεις π.χ. παραλαβή και χρησιμοποίηση του μισθίου, καλή χρήση μισθίου, ανοχή επισκέψεων και εργασιών στο μίσθιο.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΙΣΘΩΣΗΣ II

Γ. Ευθύνη εκμισθωτή

Ευθύνη για πραγματικά ελαττώματα ή έλλειψη συνομολογημένης ιδιότητας

Αξίωση άρσης ελαττώματος (ΑΚ 578§2) Ο μισθωτής έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης αν ο εκμισθωτής είναι υπερήμερος ως προς την άρση του πραγματικού ελαττώματος.

Μη καταβολή μισθώματος ή καταβολή μειωμένου μισθώματος

 (ΑΚ 576 §§1, 583 εδ. α')

Ο μισθωτής έχει δικαίωμα μείωσης ή μη καταβολής του μισθώματος αν κατά τον χρόνο παράδοσης του μισθίου ή κατά τη διάρκεια της μίσθωσης εμφανίστηκε ελάττωμα που εμποδίζει μερικά ή ολικά τη συμφωνημένη χρήση. Το ίδιο ισχύει και επί συνομολογημένης ιδιότητας. (ΑΚ 576)

Αποζημίωση για μη εκτέλεση σύμβασης

 (ΑΚ 577 εδ. α' και β', 578 §1 και §2 εδ. α', 583 εδ. α')

-Ο μισθωτής έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης (ΑΚ 577)

Η γνώση του μισθωτή περί του ελαττώματος/έλλειψης συνομολογημένης ιδιότητας αποκλείει την ευθύνη του εκμισθωτή (ΑΚ 579)

-Ο μισθωτής έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης + απαιτείται υπαιτιότητα του εκμισθωτή. (ΑΚ 578§1)

Γ. Ευθύνη μισθωτή

Παραβίαση κύριας υποχρέωσης: μη καταβολή μισθώματος (ΑΚ 574)

Παραβίαση παρεπόμενης υποχρέωσης: *Κακή χρήση μισθίου* (ΑΚ 594). Ο εκμισθωτής έχει δικαίωμα να καταγγείλει αμέσως τη μίσθωση και συγχρόνως να ζητήσει αποζημίωση αν ο μισθωτής δεν μεταχειρίζεται με επιμέλεια το μίσθιο. *Καθυστέρηση καταβολής μισθώματος* (ΑΚ 597)

Ο εκμισθωτής έχει δικαίωμα να καταγγείλει τη μίσθωση αν ο μισθωτής καθυστερεί το μίσθωμα, εκτός αν ο μισθωτής καταβάλει το καθυστερούμενο μίσθωμα μαζί με τα έξοδα καταγγελίας πριν περάσει η προθεσμία της καταγγελίας.

Δ. Λήξη μίσθωσης (ΑΚ 608-610)

Ε. Εκποίηση μισθίου κατά τη διάρκεια της μίσθωσης (ΑΚ 614-616)

Στ. Προστασία οικογενειακής στέγης (ΑΚ 612§2, 612Α, 1393, 1889)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΝΤΟΛΗΣ (ΑΚ 713-728)

A. Έννοια – νομική φύση – τύπος

B. Ουσιώδη στοιχεία της εντολής

I. «Υπόθεση» II. Έλλειψη αμοιβής και «έμμισθη εντολή»

Γ. Διάκριση από πληρεξουσιότητα (ΑΚ 216 επ.)

Δ. Υποχρεώσεις και ευθύνη του εντολοδόχου

I. Υποχρέωση διεξαγωγής της υπόθεσης, κατ' αρχήν αυτοπροσώπως (ΑΚ 713, 714) – Υποκατάστατος (ΑΚ 715-716) και αντιδιαστολή προς τον βοηθό εκπλήρωσης (ΑΚ 334): *«Η υποκατάσταση διαφέρει από τη χρησιμοποίηση βοηθού για την εκπλήρωση της παροχής. Η πρώτη συνίσταται σε μεταβίβαση από τον εντολοδόχο, με σύμβαση, σε άλλο πρόσωπο, της υποχρέωσης, διεξαγωγής της υποθέσεως του εντολέα. Άρα ο υποκατάστατος αναλαμβάνει να διεξαγάγει την υπόθεση αυτοτελώς, με δική του ευθύνη, στη θέση του εντολοδόχου. Η υποκατάσταση μπορεί να αφορά και μέρος μόνο της διεξακτέας από τον αρχικό εντολοδόχο υποθέσεως, αρκεί να μεταβιβάζεται η αυτοτελής και υπεύθυνη διεξαγωγή της υποθέσεως. Αντίθετα όταν ο εντολοδόχος χρησιμοποιεί απλώς «βοηθό» δεν αναθέτει σε άλλον, αλλά διατηρεί ο ίδιος την εκτέλεση καθώς και την ευθύνη για την διεξαγωγή της υποθέσεως που τού έχει ανατεθεί»* (ΑΠ 548/2009)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΝΤΟΛΗΣ II

Ε. Υποχρεώσεις μερών

Υποχρεώσεις εντολοδόχου

1. Τήρηση των οδηγιών του εντολέα (ΑΚ 717) 2. Τήρηση υποχρεώσεων που απορρέουν από την καλή πίστη (λ.χ. εχεμύθεια) 3. Παροχή πληροφοριών (ΑΚ 718) 4. Απόδοση των ληφθέντων ή κτηθέντων (ΑΚ 719) 5. Τοκοδοσία (ΑΚ 720) 6. Λογοδοσία (ΑΚ 718)

Υποχρεώσεις και ευθύνη του εντολέα (ΑΚ 722, 721, 723, καλή πίστη)

Στ. Λύση (γενικοί λόγοι, ανάκληση από τον εντολέα → ΑΚ 724, καταγγελία από τον εντολοδόχο → ΑΚ 725, θάνατος εντολέα ή εντολοδόχου → ΑΚ 726 επ.)

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ (ΑΚ 730-740) I

A. Γενικά περί διοίκησης αλλοτρίων

Γνήσια: ο διοικητής διεξάγει την υπόθεση σαν ξένη (ΑΚ 730) → επιτρεπόμενη (προς το συμφέρον και κατά την πραγματική ή εικαζόμενη θέληση του κυρίου, ΑΚ 736) → ανεπίτρεπτη (χωρίς να συντρέχουν οι ως άνω όροι, ΑΚ 737)

Μη γνήσια: σαν δική του, είτε γνωρίζοντας ότι είναι ξένη (ΑΚ 739) είτε νομίζοντας ότι είναι δική του (ΑΚ 740)

B. Γνήσια επιτρεπόμενη διοίκηση αλλοτρίων (ΑΚ 730 επ.)

I. Βασικά χαρακτηριστικά 1. Οιονεί δικαιοπραξία 2. Ξένη υπόθεση 3. Κύριος και διοικητής 4. Διοίκηση της υπόθεσης σαν ξένης 5. Κατά το συμφέρον και την πραγματική ή εικαζόμενη θέληση του κυρίου

II. Συνέπειες 1. Γενικά (δημιουργία ενοχής εκ του νόμου) 2. Υποχρεώσεις και ευθύνη του διοικητή (ΑΚ 730 § 1 → 335 επ., 914 επ., εφόσον ΑΚ 731 εδάφ. α' / ΑΚ 733 → 335 επ., εφόσον ΑΚ 731 εδάφ. α' / ΑΚ 734 → 719, 720, 718) 3. Υποχρεώσεις και ευθύνη του κυρίου (ΑΚ 736 → 722, 723 / προσοχή σε ΑΚ 738)

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ II

Γ. Γνήσια ανεπίτρεπτη διοίκηση αλλοτρίων (ΑΚ 737)

Δ. Μη γνήσια διοίκηση αλλοτρίων (ΑΚ 739-740 → ΑΚ 904 επ., 914 επ.)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΚ 741-784) - ΚΟΙΝΩΝΙΑ (ΑΚ 785-805) I

Εταιρεία

Αστική εταιρεία, άτυπη, συμπλ. με τον ν. 4072

Είδη: α) Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία: Ευχέρεια στην τήρηση λογιστικών βιβλίων, πιο ευέλικτο σχήμα σε σχέση με το σωματείο, β) Κοινοπραξία: Μορφή συνεργασίας μεταξύ εταιρειών γ) Δικηγορική εταιρεία: Γενικότερα εταιρείες επαγγελματιών Έχουν απλώς οικονομικό και όχι εμπορικό σκοπό

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ II

Κοινωνία κατ' ιδανικά μέρη: ένα δικαίωμα ανήκει σε περισσότερα πρόσωπα, βλ. ΑΚ 785, λ.χ. συγκυριότητα

Εμπράγματος χαρακτήρας → ένταξη του δικαιώματος στην περιουσία περισσότερων προσώπων

Ενοχικές σχέσεις μεταξύ των μερών → εξωδικαιοπρακτική ενοχή

Κοινωνία → βοηθητική έννομη σχέση (ΑΚ 1113-1117) Δικαίωμα περισσότερων σε εφεύρεση
Δικαίωμα συνδημιουργών (πν. Ιδιοκτησία)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΙΙΙ

Δικαιώματα κοινωνού

Δικαίωμα στους καρπούς του κοινού (ΑΚ 786) Όχι μόνο καρποί του αντικειμένου, αλλά και καρποί του δικαιώματος (πολιτικοί καρποί)

Δικαίωμα χρήσης του κοινού (ΑΚ 787) Να μην εμποδίζεται η χρήση από τους υπολοίπους Όχι οικονομική εκμετάλλευση → ΑΚ 786

Δικαίωμα διάθεσης της μερίδας και ολόκληρου του κοινού (ΑΚ 793) Δεν πρέπει να επηρεάζει τις νομικές ιδιότητες των υπολοίπων μεριδίων (π.χ. σύσταση δουλείας) Γίνεται κατά τις διατάξεις για την διάθεση κάθε δικαιώματος

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ IV

Υποχρέωση συνεισφοράς στις δαπάνες για το κοινό (ΑΚ 794): Όχι κάθε δαπάνη → μόνο όσες είναι προς το συμφέρον όλων των κοινωνιών και εντάσσονται στην τακτική διοίκηση και εκμετάλλευση του κοινού

Υποχρεώσεις που πηγάζουν από την καλή πίστη (ΑΚ 288): Υποχρέωση αποτροπής κινδύνων για το κοινό

Υποχρέωση ενημέρωσης λοιπών κοινωνιών

Διοίκηση του κοινού: Διοίκηση εν γένει του κοινού (ΑΚ 788) Τακτική διοίκηση (ΑΚ 789)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ IV

Λύση και διανομή

ΑΚ 795 § 1 → Δικαίωμα κάθε κοινωνού για λύση της κοινωνίας Διάπλαση της έννομης σχέσης της κοινωνίας → λύση της με διανομή ΑΚ 805

Διανομή: Εξώδικη → σύμβαση Δικαστική → διαπλαστική δικαστική απόφαση

Με την διανομή κάθε κοινωνός αποκτά πλήρη κυριότητα σε μέρος του κοινού

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ (ΑΚ 914 επ.)

A. Γενικές προϋποθέσεις και βασικά χαρακτηριστικά της αδικοπρακτικής ευθύνης (ΑΚ 914 επ.)

B. Ο όρος του παρανόμου

I. Παραβίαση απαγορευτικού ή επιτακτικού κανόνα δικαίου – Η ΑΚ 914 ως λευκός κανόνας δικαίου II. Προσβολή απολύτου δικαιώματος III. Περιορισμός της έννοιας του παρανόμου – Η θεωρία του σκοπού του κανόνα δικαίου IV. Διεύρυνση της έννοιας του παρανόμου – Οι γενικές υποχρεώσεις επιμέλειας/πρόνοιας (ΑΚ 914 σε συνδ. με 288, 281)

Γ. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις αντικειμενικής ευθύνης

I. Ευθύνη για αυτοκινητικά (Ν. Γ3Ν/1911) II. Ευθύνη του κυρίου ή νομέα κτίσματος (ΑΚ 925) III. Ευθύνη του προστήσαντος (ΑΚ 922)
1. Σχέση εξάρτησης – Χαλάρωση του στοιχείου της εξάρτησης αναφορικά με την ευθύνη προστήσασας κλινικής για το ππαίσμα ιατρού 2. Ευθύνη εις ολόκληρον (ΑΚ 926-927)

Δ. Προσβολή της περιουσίας στο σύνολό της και προσβολή ενοχικής σχέσης από τρίτο – ΑΚ 919 και πεδίο εφαρμογής αυτής

Ε. Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης → «οικογένεια του θύματος»

Στ. Συρροή ενδοσυμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης – Προϋποθέσεις – Ελεύθερη συρροή των αξιώσεων

ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ (ΑΚ 939-946)

A. Προϋποθέσεις της αγωγής διάρρηξης (ΑΚ 939 επ.)

- I. Απαλλοτρίωση εκ μέρους του οφειλέτη
- II. Πρόθεση βλάβης των δανειστών
- III. Αφερεγγυότητα του οφειλέτη → μη επάρκεια της υπόλοιπης περιουσίας του προς ικανοποίηση των δανειστών
- IV. Γνώση του τρίτου ότι ο οφειλέτης απαλλοτριώνει προς βλάβη των δανειστών
- V. Η περίπτωση που ο δανειστής αποσκοπεί σε συγκεκριμένη παροχή μη αντικαταστατή

B. Συνέπειες της διάρρηξης (ΑΚ 943, ΚΠολΔ 953 § 2 γ' και 992 § 1 εδάφ. β')

Γ. Σύγκριση με διατάξεις που παρέχουν ανάλογη προστασία I. ΑΚ 479 (μεταβίβαση περιουσίας ή επιχείρησης, γνώση του αποκτώντος, χρέη της περιουσίας ή της επιχείρησης) II. ΑΚ 919 (απόδειξη δόλιας ανηθικότητας)

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 1 (Ευθύνη του πωλητή για πραγματικά ελαττώματα, εντολή, ευθύνη παραγωγού)

Ο Α, γνωστός ράφτης των Αθηνών, ενδιαφερόταν για την αγορά υφάσματος μεταξιού για την κατασκευή φορεμάτων . Γι'αυτό αποτάθηκε στον Π, έμπορο υφασμάτων, ο οποίος έδειξε στον Α διάφορα τόπια υφασμάτων μεταξιού. Ο Α διάλεξε τελικά δύο τόπια υφάσματος αξίας 40.000 ευρώ. Κατά τις διαπραγματεύσεις, ο Π απέκρυψε από τον Α ότι τα συγκεκριμένα τόπια ήταν ελαττωματικά, αφού οποιαδήποτε τριβή του υφάσματος σε κάποια επιφάνεια προκαλούσε φθορά, γι'αυτό και η αξία του πωληθέντος υφάσματος ήταν μόνον 10.000 ευρώ. Πρακτικά, όμως δεν μπορούν να φτιαχθούν φορέματα από τα υφάσματα και θα πρέπει να αξιοποιηθούν αλλού. Λίγες ημέρες μετά την παραλαβή του υφάσματος ο Α διαπίστωσε το ελάττωμα, γι'αυτό και ανακοίνωσε στον Π ότι «λύει τη σύμβαση και θέλει να επιστρέψει τα τόπια και να πάρει πίσω τα χρήματά του». Ο Π αρνήθηκε να επιστρέψει το τίμημα και να παραλάβει τα τόπια, επικαλούμενος μάλιστα όρο της γραπτής σύμβασης πώλησης, με τον οποίο αποκλείονται ρητώς αξιώσεις του αγοραστή για τυχόν ελαττώματα του πράγματος.

Ερωτάται:

1. Είναι νόμω βάσιμη η αξίωση του Α κατά του Π;
2. Θα ήταν ίδια η απάντηση εάν τμήμα των τοπίων - ειδικά 1 τόπι- είχε φθορά και όχι όλα;
3. Ο όρος είναι νόμιμος;
4. Αν ο Α ήταν απλός ένας μέσος άνθρωπος και όχι ράφτης, τι απάντηση θα δίνατε στο ζήτημα της ευθύνης του Π;
5. Εάν στο πρακτικό αντί του Α εμφανιζόταν ο Ε, ράφτης, παιδικός φίλος, αλλά ισόβιος και αμισθί εντολοδόχος του Α που του έχει αναθέσει να βρει τόπια υφάσματος άριστης ποιότητας, σύνταπτε την ανωτέρω σύμβαση, και ο Ε τελικά παρέδιδε τα ίδια τόπια υφάσματος, με τους ίδιους όρους σύμβασης, τι θα συμβουλεύατε τον Α να πράξει και κατά ποιου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1. Πλέον όχι. Πλέον το δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση σε περίπτωση *ουσιώδους έλλειψης ανταπόκρισης* επιφυλάσσονται για τον αγοραστή *μόνο αν* ο πωλητής αρνείται νομίμως να προβεί σε αποκατάσταση της έλλειψης ανταπόκρισης ή εάν επιχειρεί μεν την αποκατάσταση αλλά αποτυγχάνει ή εάν η έλλειψη ανταπόκρισης είναι τόσο σοβαρή που να μην μπορεί να αξιωθεί, σύμφωνα και με τα χρηστά και συναλλακτικά ήθη, η αποκατάσταση του πράγματος με διόρθωση ή αντικατάσταση ή σε περίπτωση που η έλλειψη ανταπόκρισης εκδηλωθεί εντός 30 ημέρων από την παράδοση του πράγματος με αποτέλεσμα να κλονιστεί η εμπιστοσύνη του αγοραστή για το πράγμα, ενώ ο αγοραστής έχει ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πωλητή σχετικά με αυτό. (545, 546, 542 ΑΚ)
2. Οι νέες διατάξεις για την περίπτωση που *μέρος μόνο των πωληθέντων πραγμάτων δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση*, καθώς το δικαίωμα αντικατάστασης ή υπαναχώρησης περιορίζεται μόνο σε αυτά τα πράγματα, εκτός αν σύμφωνα με τις *κρατούσες συναλλακτικές αντιλήψεις και πρακτικές που ισχύουν στην εκάστοτε αγορά* δεν θεωρείται εύλογο να αναμένεται από τον αγοραστή να κρατήσει μόνο τα αγαθά που ανταποκρίνονται στη σύμβαση. (551ΑΚ). Άρα η απάντηση είναι όχι, καθότι τα έστω μερικά φθαρμένα υφάσματα πρακτικά είναι άχρηστα για τον σκοπό της σύμβασης, μπορεί για το 1 τόπι να ζητήσει αποκατάσταση.
3. Ο πωλητής υποχρεούται να παραδώσει πράγμα που ανταποκρίνεται στη σύμβαση κατά την έννοια των άρθρων ΑΚ 535 ως 538, κατά τα ΑΚ 534-5. Συνεπώς, ένεκα σύγκρουσης με αναγκαστικού δικαίου διατάξεις στα συναλλακτικά ήθη (ΑΚ 200, 288, 388), η ρήτρα είναι καταπλεονεκτική.

4. Ως παραγωγός, δε, θεωρείται ο κατασκευαστής τελικού προϊόντος, πρώτης ύλης ή συστατικού, καθώς και κάθε πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό του γνώρισμα. Ίδια ευθύνη με τον παραγωγό έχει και όποιος εισάγει ένα προϊόν για πώληση, χρηματοδοτική ή απλή μίσθωση ή άλλης μορφής διανομή στα πλαίσια της επαγγελματικής εμπορικής του δραστηριότητας.

Σύμφωνα με το ν. 2251/1994 ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του. Ως ζημία νοείται τόσο η βλάβη ή καταστροφή κάθε περιουσιακού στοιχείου του καταναλωτή όσο και η σωματική βλάβη ή και ο θάνατός του.

Η ευθύνη του παραγωγού ελαττωματικού προϊόντος είναι **υποκειμενική. Ωστόσο, ο νόμος, προς διευκόλυνση της άσκησης των αξιώσεων του καταναλωτή προβλέπει αναστροφή του βάρους απόδειξης της υπαιτιότητας.** Δηλαδή, η ύπαρξη υπαιτιότητας από πλευράς του παραγωγού κατ' αρχήν τεκμαίρεται χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί από τον καταναλωτή. Ωστόσο, ο παραγωγός μπορεί να απαλλαγεί από την ευθύνη του εφ' όσον αποδείξει, διαζευκτικά, κατά το άρθρο 6 παρ. 8 του ν. 2251/1994 ότι: α) δεν έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία,

β) το ελάττωμα δεν υπήρχε όταν το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία,

γ) δεν κατασκεύασε το προϊόν αποβλέποντας στη διανομή του και δεν το διένειμε στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας,

δ) το ελάττωμα οφείλεται στο γεγονός ότι το προϊόν κατασκευάστηκε σύμφωνα με κανόνες αναγκαστικού δικαίου ε) όταν το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία, το επίπεδο επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων δεν επέτρεπε τη διαπίστωση του ελαττώματος.

Οι αξιώσεις κατά του παραγωγού για ζημιές από ελαττωματικά προϊόντα παραγράφονται μετά τριετία αφότου ο ζημιωθείς πληροφορήθηκε ή όφειλε να πληροφορηθεί τη ζημία, το ελάττωμα και την ταυτότητα του παραγωγού. Μετά την πάροδο δεκαετίας από την κυκλοφορία του συγκεκριμένου προϊόντος επέρχεται απόσβεση όλων των δικαιωμάτων του ζημιωθέντος κατά του παραγωγού.

Προϋπόθεση εφαρμογής του ν. 2251/1994 είναι ότι ο Α είναι κατανωλητής και όχι επαγγελματίας, συνεπώς πρέπει να τονιστεί γιατί εδώ ο Α είναι καταναλωτής.

5. Κατά την έννοια των άρθρων ΑΚ 713, 714 και 719, με την σύμβαση της εντολής, ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να διεξαγάγει χωρίς αμοιβή την υπόθεση που του ανέθεσε ο εντολέας, ευθύνεται δε για κάθε πταίσμα και έχει την υποχρέωση να αποδώσει στον εντολέα κάθε τι που έλαβε για την εκτέλεση της εντολής ή απόκτησε από την εκτέλεσή της. Από τις διατάξεις αυτές, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων ΑΚ 297, 298 προκύπτει, ότι ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να ανορθώσει κάθε ζημία, την οποία υπέστη ο εντολέας και η οποία έχει γενεσιουργό αιτία το πταίσμα του εντολοδόχου. Ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, θετική μεν είναι η ελάττωση της περιουσίας, αρνητική δε το κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, με πιθανότητα προσδοκώμενο, κέρδος που ματαιώθηκε (ΑΠ 536/2004).

Συνεπώς, ο εντολοδόχος, κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών του, όχι μόνο πρέπει να απέχει από κάθε δόλια ενέργεια, αλλά οφείλει να καταβάλει την επιμέλεια την οποία καταβάλει στις συναλλαγές ο συνετός άνθρωπος, ευθυνόμενος διαφορετικά και για ελαφρά αμέλεια. Το πταίσμα του εντολοδόχου και επομένως η κατά το άρθρο ΑΚ 914 ευθύνη του προς αποζημίωση τεκμαίρεται από την μη τήρηση των υποχρεώσεών του προς εκπλήρωση της εντολής (ΑΠ 1115/2003). Για την υποχρέωση αποζημιώσεως απαιτείται να υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του πταίσματος του εντολοδόχου και της ζημίας, που επήλθε στον εντολέα. Αν επομένως ο εντολέας δεν υπέστη ζημία ή αν αυτή δεν είναι συνέπεια του πταίσματος του εντολοδόχου, ο τελευταίος δεν ευθύνεται σε αποζημίωση.

Εδώ, υφίσταται ζημία ύψους 30κ. Ευρώ, γιατί τα τόπια είναι άχρηστα και αρνητική αν πχ υπήρχε ήδη κάποιο κέρδος που ματαιώθηκε, λχ ειδική παραγγελία. Δεν αποκλείεται και αναζήτηση ευθύνης με τα χρηστά ήθη κατά το ΑΚ 919

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 2 (καταδολίευση δανειστών, ΑΚ 919, 932)

Η Α, πρώην σύζυγος του Β με αμετάκλητο, κατά αντιδικίαν και «δυσάρεστο» διαζύγιο στις 1/1/2018, υπέγραψε συμβολαιογραφικό προσύμφωνο με τον Π για ένα εξοχικό σπίτι στη περιοχή των Αλυκών, στη Χαλκίδα. Η ίδια ήθελε να το αγοράσει, ωστόσο όταν έμαθε πως εκκρεμεί διεκδικητική αγωγή κατά του Π από την Ω -πρώην σύζυγό του Π, η ίδια υπέγραψε προσύμφωνο και δεν προχώρησε σε αγορά. Στο προσύμφωνο προβλέφθηκε ο όρος της αυτοσύμβασης, όρος που θα ενεργοποιούταν μόλις λάμβανε γνώση του αμετάκλητης απόρριψης της αγωγής. Το προσύμφωνο υπογράφηκε την 1/2/2018, με μελλοντικό συμφωνηθέν τίμημα αγοράς το 1 εκ. Ευρώ.

Στις 1/10/2019 η Α έμαθε από τον κοινό φίλο της με τον Β, τον Φ ότι ο Β προχώρησε σε αγορά του εξοχικού από τον Π, έναντι 1,5 εκ ευρώ και το μετέγραψε. Εξοργισμένη, αφού το εξοχικό σπίτι στη περιοχή ήταν παιδικό όνειρό της, πράγμα που ήξερε ο Β καθότι και κατά τη διάρκεια του γάμου η Α έψαχνε για αγορά στο συγκεκριμένο μέρος, επικοινωνήσε με τον Π. Πράγματι ο Π επιβεβαίωσε και την ενημέρωσε ότι η διεκδικητική αγωγή απορρίφθηκε σε όλους τους βαθμούς ην 1/6/2019. Δεν την ενημέρωσε ποτέ προφανώς, ενώ στο τηλέφωνο της είπε ότι δεν μετάνιωσε που πούλησε το σπίτι στον Β, αφού και ο Π είχε δυσάρεστο διαζύγιο με την Ω. Αργότερα έμαθε από τον τοπικό τύπο και το αστυνομικό ρεπορτάζ, ότι ο Π είχε θέματα με τοκογλύφους.

Ερωτάται:

Η Α στράφηκε με αγωγή με σκοπό να αποκτήσει το σπίτι. Τι περιεχόμενο λέτε να έχει και κατά ποιου θα την έστρεψε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σίγουρα είναι σαν κύρια βάση έχουμε αγωγή διάρρηξης, αλλά είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση διάρρηξης.

Προϋποθέσεις της αγωγής διάρρηξης (ΑΚ 939 επ.) I. Απαλλοτρίωση εκ μέρους του οφειλέτη II. Πρόθεση βλάβης των δανειστών - μας αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος III. Αφερεγγυότητα του οφειλέτη → μη επάρκεια της υπόλοιπης περιουσίας του προς ικανοποίηση των δανειστών IV. Γνώση του τρίτου ότι ο οφειλέτης απαλλοτριώνει προς βλάβη των δανειστών.

Εδώ όμως, επειδή η Α ήθελε μόνο το σπίτι και τίποτα άλλο (συγκεντρωμένη ενοχή), συνεπώς είναι μια εξαιρετική νομολογιακή περίπτωση μη χρηματικής ενοχής είδους, όπου η Α ζητά το σπίτι σαν “αποζημίωση” με την 939. Δεν μας ενδιαφέρει η επάρκεια ή μη περιουσίας του οφειλέτη.

Στρέφεται κατά του Β που έχει το σπίτι και του Π (ο Κορνηλάκης υποστηρίζει πως αρκεί να στραφούμε μόνο κατά του Β). Επιπλέον, συρρέει και η 919 ΑΚ, η οποία ωστόσο είναι επικουρική. Με την 919ΑΚ δικαστήριο έχει ευχέρεια να επιδικάσει είτε το σπίτι είτε χρηματική αποζημίωση.

Υπάρχει και αξιώση με το ΑΚ 932 για παράνομη συμπεριφορά αντίθετη στα συναλλακτικά ήθη. Εδώ υπάρχει προσύμφωνο με όρο τη ρήτρα αυτοσύμβασης και καθήκον ενημέρωσης για τον όρο αίρεση της τελεσιδικίας. Συνεπώς, μπορεί να υποστηριχθεί σαν βάση του 932 η παραβίαση της γενικής ρήτρας των συναλλακτικών ηθών - όχι όμως το παράνομο της αθέτησης ενοχικής υποχρέωσης.

Τέλος, μπορεί να πληρωθεί και το γράμμα του ΑΚ 57 για τη προσβολή προσωπικότητας εις βάρος του Β.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 3 (πραγματικό ελάττωμα, διοίκηση αλλοτρίων, αδικοπραξία)

Η εταιρία Α αγοράζει από την εταιρία Π (που εμπορεύεται λεωφορεία επαγγελματικής χρήσης) ένα μεταχειρισμένο λεωφορείο, το οποίο χρησιμοποιεί για να μεταφέρει τους εργαζομένους σε αυτή από τον τόπο κατοικίας τους στον τόπο εργασίας τους. Δύο έτη μετά την αγορά του λεωφορείου εξαιτίας κακής κατασκευής του ηλεκτρικού συστήματος ξεσπά πυρκαγιά, η οποία καταστρέφει μεγάλο μέρος του λεωφορείου. Μολονότι η Π γνώριζε την κακοτεχνία, κατά τη σύναψη της σύμβασης παρουσίασε ως επαρκείς τις τεχνικές προδιαγραφές του οχήματος. Κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς ο περαστικός Η, ο οποίος βοήθησε στην κατάσβεσή της και στον απεγκλωβισμό του επιβάτη Ε, παθαίνει εγκαύματα και δαπανά για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη το ποσό των 3.000 ευρώ

Ερωτάται:

1. Ποια δικαιώματα έχουν η Α και ο Η, κατά ποίων και με ποιες προϋποθέσεις;
2. Πώς διαμορφώνονται τα ανωτέρω δικαιώματα, αν υποτεθεί ότι η πυρκαγιά οφείλεται σε τυχαίο γεγονός ανεξάρτητο από την υφιστάμενη κακοτεχνία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η Α και η Π συνδέονται συμβατικά, συγκεκριμένα με σύμβαση πωλήσεως κινητού πράγματος κατ' είδος ορισμένου (λεωφορείου), οπότε τα δικαιώματα της Α θα αναζητηθούν κατ' αρχάς στις περί πωλήσεως διατάξεις (ΑΚ 513 επ.). Αντίθετα, ο Η δεν συνδέεται συμβατικά με κάποιο από τα άλλα πρόσωπα, οπότε θα αναζητηθεί η δυνατότητα θεμελίωσης εξωδικαιοπρακτικής ευθύνης αυτών (Α, Π και Ε) έναντι του Η.

1.

αα) Πραγματικό ελάττωμα σε πώληση πράγματος κατ' είδος ορισμένου, δικαιώματα αγοραστή, παραγραφή, συρρέουσα αδικοπρακτική ευθύνη.

Ως προς τα δικαιώματα της Α κατά της Π: Η ΑΚ 534 θεσπίζει τον «πρωτεύοντα κανόνα», δηλαδή την υποχρέωση του πωλητή να παραδώσει το πράγμα που να ανταποκρίνεται στη σύμβαση ενώ στα επόμενα άρθρα (ΑΚ 535-538) προσδιορίζεται ειδικότερα η ελαττωματικότητα ή έλλειψη **ανταποκρίσεως** στη σύμβαση.

Ως πραγματικό ελάττωμα νοείται η ιδιότητα του πράγματος που, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου της συγκεκριμένης σύμβασης πώλησης (υποκειμενικό κριτήριο) και των συνηθισμένων ιδιοτήτων της κατηγορίας του πωληθέντος πράγματος (αντικειμενικό κριτήριο), εμφανίζει έλλειψη ανταποκρίσεως στη σύμβαση κατ' ΑΚ 535 χωρίς να προϋποτίθεται πως το ελάττωμα πρέπει να είναι και ουσιώδες, με την έννοια ότι πρέπει να αναιρεί ή μειώνει ουσιωδώς την αξία ή τη χρησιμότητά του (βλ. ΑΚ 534, Γεωργιάδη, Εγχειρίδιο Ειδ. Ενοχ., § 10 αρ. 26, ΕφΑθ 255/2012 ΕφΑΔ 2014, 2019).

Κατά τα ΑΚ 534, 535Α 535Β ορίζονται οι αντικειμενικές και υποκειμενικές συνθήκες της ανταπόκρισης. Η ρήτρα απαλλαγής της ευθύνης του ΑΚ 539 για την Π δεν προκύπτει από το πρακτικό, η Α δεν ξέρει για την κακοτεχνεία.

Σύμφωνα με την ΑΚ 542 στις περιπτώσεις ευθύνης για πραγματικό ελάττωμα ο αγοραστής, όταν ο πωλητής ευθύνεται για έλλειψη ανταπόκρισης, ο αγοραστής δικαιούται, σύμφωνα με τους όρους των επόμενων άρθρων, να: 1. απαιτήσει αποκατάσταση της ανταπόκρισης του πράγματος, 2. μειώσει το τίμημα, 3. υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, 4. απαιτήσει αποζημίωση. Ο αγοραστής δύναται, αν διαπιστωθεί μεταγενέστερα και άλλη έλλειψη ανταπόκρισης, να ασκήσει εκ νέου τα ανωτέρω δικαιώματα. Στο πρακτικό έχουν παρέλθει 2 έτη από την παράδοση άρα δεν φαίνεται να υπάρχει εφαρμογή του τεκμηρίου για το βάρος απόδειξης.

Από τα άρθρα ΑΚ 545, 542,543, 544 και 546 προκύπτει επικουρικότητα των ανωτέρω υπ' αριθ. 2-4 δικαιωμάτων, σε σχέση με την αποκατάσταση. Αν το κόστος της αντικατάστασης του λεωφορείου είναι μεγάλο τότε μπορεί να προχωρήσει στα υπόλοιπα. Επειδή, η Π κατ'επάγγελμα πωλεί λεωφορεία, λογικά τα πράγματα θα μείνουν εδώ και θα αποδοθεί ένα νέο λεωφορείο. 3

Αν δεν τα βρουν με την αποκατάσταση, κατά το ΑΚ 547 Αν κατά τον χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή το πράγμα δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση από πταίσμα του πωλητή, ο αγοραστής δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση σωρευτικά με τα λοιπά δικαιώματα του άρθρου 542 για τη ζημία που δεν καλύπτεται από την άσκηση τους ή, αντί για αυτά, αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης. Ο αγοραστής μπορεί να απαιτήσει, αντί για τα ως άνω δικαιώματα της ΑΚ 542, αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης, η οποία θα περιλαμβάνει το θετικό διαφέρον ή, σωρευτικά με τα δικαιώματα αυτά, να απαιτήσει αποζημίωση για τις «περαιτέρω ζημιές» που δεν καλύπτεται από την άσκηση τους (ΑΚ 543). Η ευθύνη για αποζημίωση είναι υποκειμενική. Οι παραπάνω αγωγές παραγράφονται σύμφωνα με τις ΑΚ 554 και 555 μετά την πάροδο δύο ετών για τα κινητά από την παράδοση του πράγματος στον αγοραστή, ακόμη κι αν ανακαλύφθηκε αργότερα το ελάττωμα. Αν συμφωνήθηκε προθεσμία ευθύνης του πωλητή για έλλειψη ανταπόκρισης, αυτό σε περίπτωση αμφιβολίας σημαίνει ότι η παραγραφή για την έλλειψη που εκδηλώθηκε μέσα στην προθεσμία αρχίζει από τότε που εκδηλώθηκε η έλλειψη. Την παραγραφή όμως αυτή δεν μπορεί να επικαλεστεί ο πωλητής, αν απέκρυψε με δόλο το ελάττωμα ΑΚ 557. Το λεωφορείο που πωλήθηκε από την Π στην Α είχε κατά τα ανωτέρω ουσιώδες πραγματικό ελάττωμα, δηλ. κακοτεχνία στην κατασκευή του ηλεκτρικού συστήματος, το οποίο ήταν η αιτία τής πυρκαγιάς που το κατέστρεψε. Το ελάττωμα ήταν κεκρυμμένο, αφού δεν ανακαλύφθηκε παρά μόνο λόγω της πυρκαγιάς. Η Α έχει συνεπώς τα δικαιώματα: 1) της διόρθωσης του λεωφορείου, αν υποτεθεί ότι αυτή είναι δυνατή και δεν απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες δεδομένης της εκτεταμένης καταστροφής του λεωφορείου, 2) της μείωσης του τιμήματος, 3) της υπαναχώρησης από την πώληση, αφού το πράγμα καταστράφηκε εξαιτίας του ελαττώματος, το οποίο αναμφισβήτητα ήταν ουσιώδες και 4) της αποζημίωσης, αφού από τα πραγματικά περιστατικά προκύπτει πταίσμα της Π, η οποία γνώριζε την κακοτεχνία. Πρώτα, όμως θα εξεταστεί το σενάριο της αποκατάστασης.

Πριν τον νέο νόμο ίσχυε [Σημειώνεται ότι κατά τη κρατούσα άποψη το δικαίωμα της αντικατάστασης αποκλείεται, καθώς αντικείμενο της πώλησης ήταν το συγκεκριμένο μεταχειρισμένο λεωφορείο (πώληση είδους). Υποστηρίζεται βέβαια και η άποψη ότι η αντικατάσταση μπορεί να ζητηθεί και στην πώληση είδους, εφόσον ο πωλητής έχει στη διάθεσή του πράγμα ουσιωδώς όμοιο με το πωληθέν, ώστε να ικανοποιείται το συμφέρον του αγοραστή (βλ. Καραμπατζό, σε ΣΕΑΚ Γεωργιάδη, Άρθρο 540, άρ. 20-21, ΑΠ 202/2007 ΔΕΕ 2008, 233).]

Αν δεν συμβεί αποκατάσταση, πάμε στα λοιπά δικαιώματα. Τα δικαιώματα αυτά τελούν σε σχέση εκλεκτικής συρροής, η Α δηλ. μπορεί να ασκήσει όποιο θεωρεί ότι τη συμφέρει, ενώ το δικαίωμα επιλογής αποσβήνεται κατά την κρατούσα γνώμη μετά την επιλογή ενός εξ αυτών των δικαιωμάτων (βλ. Καραμπατζό, σε ΣΕΑΚ Γεωργιάδη, Άρθρο 540, αρ. 8). Μετά την επιλογή αυτή, ο αγοραστής δεν μπορεί να παραιτηθεί από αυτήν και να επιλέξει άλλο δικαίωμα, διότι κατά τον κανόνα της ΑΚ 306 που εφαρμόζεται εδώ αναλογικώς, η επιλογή άπαξ γενομένη είναι αμετάκλητη (βλ. ΑΠ 243/2009, Νόμος). Σε κάθε περίπτωση, η πραγμάτωση της μιας αξιώσεως επάγεται κατ' αρχήν την απόσβεση των υπολοίπων. Κατ' άλλη άποψη, το δικαίωμα επιλογής αποσβήνεται για τα μεν διαπλαστικά δικαιώματα (υπαναχώρηση, μείωση του τιμήματος) από την άσκησή τους, δεδομένου ότι ο αγοραστής άπαξ και τα ασκήσει δεν δύναται μετά να τα ανακαλέσει, ενώ για τα λοιπά δικαιώματα (διόρθωση, αποζημίωση) με την πραγμάτωσή τους (βλ. Γεωργιάδη, Εγχειρίδιο Ειδ. Ενοχ., § 10, αρ. 124). Βέβαια, κατ' άλλη γνώμη, που στηρίζεται σε τελεολογικές σταθμίσεις των συγκρουόμενων συμφερόντων, το δικαίωμα επιλογής αποσβήνεται από την τελεσιδικία της απαιτούμενης κατά τη γνώμη αυτή δικαστικής απόφασης (βλ. ειδικότερα Φίλιο, Ειδ. Ενοχ., 2011, § 8 ε Β). Οι παραπάνω αγωγές δεν έχουν παραγραφεί, διότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της ΑΚ 557, αφού η Π γνώριζε το ελάττωμα και δεν το αποκάλυψε, προέβη μάλιστα και σε θετική πράξη παρουσιάζοντας ως επαρκείς τις τεχνικές προδιαγραφές του οχήματος, παρά το γεγονός ότι είχε υποχρέωση κατά τις επιταγές της καλής πίστης λόγω της φύσης και σοβαρότητας αυτού (δυνατότητα πρόκλησης πυρκαγιάς) να το αποκαλύψει. Τέλος, δεν συντρέχει κάποιος απαλλακτικός λόγος.

Τέλος, δυνατή θα ήταν και η θεμελίωση συρρέουσας αδικοπρακτικής ευθύνης, οι προϋποθέσεις της οποίας πληρούνται. Παράνομη πράξη υπάρχει, αφού προσβάλλεται απόλυτο δικαίωμα (κυριότητα λεωφορείου) από, κατά παράβαση των υποχρεώσεων ασφάλειας και πρόνοιας στις συναλλαγές, παράλειψη επισκευής της κακοτεχνίας ή ενημέρωσης του αγοραστή, υπαιτιότητα υπάρχει στο βαθμό της αμέλειας, ζημία που συνίσταται στην καταστροφή του λεωφορείου και στις συνδεόμενες με αυτήν άλλες θετικές ζημίες και διαφυγόντα κέρδη, όπως και πρόσφορος αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ παρανομίας και ζημίας.

ββ) Γνήσια επιτρεπόμενη διοίκηση αλλοτρίων, ευθύνη με βάση τον νόμο Γ Ν/1911

Ως προς τα δικαιώματα του Η κατά της Α και του Ε: Σύμφωνα με τις ΑΚ 730, 732 και 736, όποιος διοικεί χωρίς εντολή ξένη υπόθεση έχει υποχρέωση να τη διεξαγάγει προς το συμφέρον του κυρίου των υποθέσεων και σύμφωνα με την πραγματική ή εικαζόμενη θέληση αυτού ευθύνεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια, αν ενήργησε για να αποτρέψει κίνδυνο που απειλούσε τον κύριο και έχει δικαίωμα να ζητήσει τις δαπάνες της διοίκησης και την ανόρθωση των ζημιών κατ' ανάλογο εφαρμογή των περί εντολής διατάξεων (ΑΚ 722 και 723). Η επέμβαση του Η συνιστά γνήσια επιτρεπόμενη διοίκηση αλλοτρίων κατά τα ανωτέρω, αφού αυτός επενέβη για να σώσει την ζωή του επιβάτη Ε και την περιουσία της Α (λεωφορείο) από την πυρκαγιά, έχει συνεπώς το δικαίωμα να ζητήσει την ανόρθωση των ζημιών ύψους 3.000 ευρώ, που υπέστη χωρίς πταίσμα του κατά τη διοίκηση της υπόθεσης. Οι Ε και Α ευθύνονται εις ολόκληρον κατ' αναλογική εφαρμογή των ΑΚ 926-927, αφού πρόκειται περί εξωδικαιοπρακτικής ευθύνης, ενώ κατά την αναγωγή το μέτρο της ευθύνης καθενός προσδιορίζεται από την φύση και αξία του διασωθέντος αγαθού (εδώ ζωή ή σωματική ακεραιότητα για τον Ε και αξία λεωφορείου για την Α). Ζήτημα γεννάται, αν μπορεί ο Η να θεμελιώσει αξίωση αποζημίωσης κατά της Α με βάση το νόμο Γ Ν/1911, στον οποίο ρυθμίζεται η ευθύνη από αυτοκίνητα ως ευθύνη από διακινδύνευση, και θεσπίζεται ευθύνη του ιδιοκτήτη για ζημίες τρίτων από το αυτοκίνητο κατά τη λειτουργία του (άρθρο 4). Μια τέτοια κατ' αρχήν δυνατή θεμελίωση θα ήταν δεκτική προβολής ενστάσεων, όπως ότι υπάρχει λόγος απαλλαγής κατά το άρθρο 5 του ίδιου νόμου, και συγκεκριμένα το πταίσμα τρίτου προσώπου (της Π), και ότι η αυτόβουλη επέμβαση του Η διακόπτει τον αιτιώδη σύνδεσμο ή ότι υπάρχει συνυπαιτιότητα αυτού (ΑΚ 300).

γγ) Αδικοπραξία

Ως προς τα δικαιώματα του Η κατά της Π: Ο Η θα μπορούσε να στραφεί με βάση τις περί αδικοπραξίας διατάξεις κατά της Π, θεμελιώνοντας την αξίωση του στην ΑΚ 914, οι προϋποθέσεις της οποίας είναι παράνομη πράξη, υπαιτιότητα, ζημία και (πρόσφορος) αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στην παρανομία και τη ζημία. Παράνομη πράξη της Π συνιστά η παράλειψή της να διορθώσει το ελάττωμα στο ηλεκτρικό σύστημα ή να ενημερώσει γι' αυτό την αγοράστρια του λεωφορείου Α, μολονότι το γνώριζε, υπό την έννοια ότι υπάρχει παραβίαση υποχρεώσεων ασφάλειας και πρόνοιας κατά τις συναλλαγές, αφού τέτοιου είδους βλάβες είναι επικίνδυνες για την πρόκληση πυρκαγιάς και η προσβολή απόλυτου δικαιώματος (προσωπικότητα, υγεία του Η). Υπαιτιότητα της Π υπάρχει, αφού γνώριζε το ελάττωμα και όφειλε να προβλέψει τις συνέπειές του. Ζήτημα γεννάται ως προς την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου εξαιτίας της αυτόβουλης επέμβασης του Η, υπό την έννοια ότι, αν δεν επενέβαινε αυτοδιακινδυνεύοντας, δεν θα υφίσταντο ζημιές. Ορθότερη φαίνεται η γνώμη ότι πρόσφορη αιτιότητα υπάρχει και στην περίπτωση ζημίας σε πρόσωπα που συνδράμουν στην αντιμετώπιση κινδύνων που προκαλούνται από τις παράνομες πράξεις. Στη στάθμιση συγκρουόμενων συμφερόντων το συμφέρον του ζημιωθέντος αυτοδιακινδυνεύσαντος προς αποτροπή κινδύνου βαρύνει αξιολογικά περισσότερο από αυτό του δημιουργήσαντος τον κίνδυνο, επιφυλασσομένης κατά τα λοιπά της εφαρμογής της ΑΚ 300 περί οικείου πταίσματος (πρβλ. και Παπανικολάου, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, άρθρο 736 αρ. 7 επ., 11).

2. Κίνδυνος από τυχαία καταστροφή σε περίπτωση πραγματικών ελαττωμάτων Στην περίπτωση της καταστροφής από τυχαίο γεγονός ανεξάρτητο από την υφιστάμενη κακοτεχνία, η Α κατά της Π έχει δικαίωμα μόνο σε μείωση του τιμήματος σύμφωνα με την ΑΚ 549 ή και σε αποζημίωση κατ' ΑΚ 543. Κατ' ουσίαν δεν χωρεί εδώ, υπαναχώρηση, ούτε ασφαλώς διόρθωση ή αντικατάσταση του πράγματος, ούτε υποκατάσταση, επειδή δεν είναι δυνατό να αποδοθεί το πράγμα. Επίσης τα δικαιώματα του Η κατά της Α και του Ε από τη διοίκηση αλλοτρίων παραμένουν ίδια, ενώ δεν υπάρχουν δικαιώματα του Η ή της Α κατά της Π λόγω αδικοππραξίας, αφού η ζημία δεν συνδέεται αιτιωδώς με την υφιστάμενη κακοτεχνία.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 4 (σύμβαση παροχής υπηρεσιών, έργου, ενδοσυμβατική και αδικοπρακτική ευθύνη, ευθύνη για πταίσμα του βοηθού εκπλήρωσης και του προστηθέντος, ηθική βλάβη, ψυχική οδύνη)

Ο Π ιδιοκτήτης μιας εξοχικής κατοικίας κοντά στη θάλασσα σκοπεύει να την ανακαινίσει για να περνάει εκεί τις καλοκαιρινές του διακοπές. Για τον σκοπό αυτό αναθέτει στον μηχανικό Μ τη διενέργεια μελέτης για να διαπιστωθούν τυχόν βλάβες και η συνολική στατική επάρκεια του κτιρίου. Ο μηχανικός κάνει τις απαραίτητες μετρήσεις και βεβαιώνει την στατική επάρκεια του κτιρίου. Στη συνέχεια, ο Π εκδίδει άδεια εργασιών μικρής κλίμακας και αναθέτει στην εταιρεία ανακαινίσεων Ε τη διενέργεια εργασιών εκτεταμένης ανακαίνισης. Το συνεργείο της τελευταίας αρχίζει να εκτελεί τις ανακαινιστικές εργασίες αλλά από σφάλμα, ένας μέλος του συνεργείου «χτυπάει» μια δομική κολόνα και το προς ανακαίνιση ακίνητο γκρεμίζεται ολοσχερώς με αποτέλεσμα i. να χάσει τη ζωή του ο Χ, ανασφάλιστος εργάτης του συνεργείου, και ii. να τραυματισθεί σοβαρά ο Ο, οδηγός ενός διερχόμενου οχήματος, ο οποίος χρειάστηκε να υποβληθεί σε εγχείρηση στο πόδι, να απουσιάσει ένα μήνα από την εργασία του και να πληρώσει έξοδα επισκευής του κατεστραμμένου προφυλακτήρα από τα μπάζα που έπεσαν πάνω στο όχημά του.

Ερωτάται:

1. Ποια η σχέση που συνδέει τον ιδιοκτήτη Π με τον μηχανικό Μ;
2. (i) Ποια η σχέση που συνδέει τον ιδιοκτήτη Π με την εταιρεία ανακαίνισης Ε; (ii) Παίζει κάποιο ρόλο στην απάντηση ότι τα υλικά των εργασιών προμήθευσε η εταιρεία Ε και όχι ο Π; (iii) Παίζει κάποιο ρόλο στην απάντηση ότι στις αρχικές εργασίες ανακαίνισης προστέθηκαν από τον ιδιοκτήτη περισσότερες χωρίς να έχει συμφωνηθεί συγκεκριμένη αμοιβή;
3. Έχει δικαιώματα ο ιδιοκτήτης Π από την πρόκληση των ζημιών στην οικεία του και αν ναι, κατά ποιου και με ποιο περιεχόμενο;
4. Έχει δικαιώματα η οικογένεια του θανόντος Χ και αν ναι, κατά ποιου και με ποιο περιεχόμενο; Παίζει ρόλο στην απάντηση ότι ο εργάτης Χ απασχολούταν παράνομα στο έργο;
5. Έχει κάποια δικαιώματα ο διερχόμενος οδηγός Ο και αν ναι, κατά ποιου και με ποιο περιεχόμενο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1. Ο μηχανικός Μ ανέλαβε την υποχρέωση να παράσχει συμβουλευτικές υπηρεσίες προς τον Π σχετικά με τη στατική επάρκεια του κτιρίου έναντι αμοιβής. Το ερώτημα είναι αν μεταξύ του Π και του Μ έχει συναφθεί σύμβαση έργου ή σύμβαση παροχής υπηρεσιών. Αν θεωρηθεί ότι τα μέρη αποβλέπουν περισσότερο στην παροχή των εργασιών παρά στην επίτευξη ενός συγκεκριμένου αποτελέσματος θα πρόκειται για σύμβαση παροχής υπηρεσιών. Η τελευταία δεν ρυθμίζεται στον ΑΚ (μη ρυθμισμένη σύμβαση) και σχετικώς, έχει υποστηριχθεί ότι εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις για τη σύμβαση εργασίας (ΑΚ 648 επ.). Σε περίπτωση αμφιβολίας για το είδος της σύμβασης θα πρέπει να δοθεί η ευνοϊκότερη για τον εργαζόμενο λύση σύμφωνα με τις αρχές του εργατικού δικαίου.

2. (i) Μεταξύ του Π ως εργοδότη και της εταιρείας Ε ως εργολήπτριας έχει συναφθεί σύμβαση έργου (ΑΚ 681). Η εταιρεία ανέλαβε να εκτελέσει το έργο ανακίνησης του κτιρίου και ο Π ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει τη συμφωνηθείσα αμοιβή. Το πρακτικό δεν αναφέρει την καταβολή αμοιβής, αλλά το υποθέτουμε γιατί συνήθως τέτοιες εργασίες διενεργούνται επ' αμοιβή. (ii) Σύμφωνα με τον ερμηνευτικό κανόνα ΑΚ 683, αν την ύλη για την εκτέλεση του έργου έχει προμηθεύσει η εργολήπτρια εταιρεία εφαρμόζονται οι διατάξεις για την πώληση και ο κύριος του ακινήτου Π γίνεται κύριος όλο του έργου, επειδή τα υλικά της ανακαίνισης ενώνονται σταθερά με το έδαφος (ΑΚ 1057, 954 περ.1). Δεν διευκρινίζει το πρακτικό ποιος προμήθευσε την ύλη. (iii) Δεν παίζει ρόλο η έλλειψη ρητής συμφωνίας αμοιβής για τις πρόσθετες εργασίες γιατί η αμοιβή λογίζεται ότι έχει συμφωνηθεί σιωπηρά αν το έργο συνηθίζεται να εκτελείται μόνο με αμοιβή (βλ. *μαχητό τεκμήριο* της ΑΚ 682). Συνεπώς, τα μέρη θα ανατρέξουν στην *νόμιμη* ή στην *ειθισμένη* αμοιβή και ελλείψει αυτών ο εργολάβος θα καθορίσει *εύλογη αμοιβή κατά δίκαιη κρίση* (ΑΚ 371, 379).

3. Ο Π δεν θα μπορεί να στραφεί κατά του Μ γιατί, από τα δεδομένα, προκύπτει ότι η παροχή των εργασιών στατικής μελέτης ήταν προσήκουσα και οι υλικές ζημιές προκλήθηκαν από πτώση του συνεργείου της άλλης εταιρείας Κ.

Ο Π θα μπορεί να στραφεί κατά της εργολήπτριας εταιρείας (Ε) γιατί η πώση του ακινήτου οφείλεται σε πτώση υπαλλήλου της για το οποίο η Ε ευθύνεται αντικειμενικά (ΑΚ 334). Οι προϋποθέσεις εφαρμογής της ΑΚ 334 είναι i. ύπαρξη ενοχικής σχέσης μεταξύ κυρίου και ζημιωθέντος, ii. παραβίαση της σχέσης, iii. η παραβίαση να οφείλεται σε πτώση του βοηθού εκπλήρωσης, iv. αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της υπαίτιας πράξης του βοηθού και της εκπλήρωσης της παροχής που του έχει ανατεθεί. Έτσι, μεταξύ του κυρίου (Ε) και του ζημιωθέντος (Π) έχει συναφθεί σύμβαση έργου (ανακαίνιση), η σχέση έχει παραβιασθεί από πτώση υπαλλήλου που χρησιμοποιεί ο Π για την εκτέλεσή του (χτύπημα κολόνας) και το πτώση του υπαλλήλου συνδέεται αιτιωδώς με την εκτέλεση της ανακαίνισης. Η ενδοσυμβατική ευθύνη της εργολήπτριας εταιρείας (Ε) θα θεμελιώνεται στην παραβίαση των συμβατικών υποχρεώσεων της διότι λόγω της ολοσχερούς καταστροφής του κτιρίου ουδέποτε εκτέλεσε το έργο (ΑΚ 681). Η Ε τελεί σε *επιγενόμενη αδυναμία παροχής* σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις γιατί η προσπάθεια εκτέλεσης του έργου απέτυχε και έτσι δεν τίθεται ούτε ζήτημα καθυστέρησης κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο της εκτέλεσης του έργου ούτε ζήτημα ελαττωμάτων/έλλειψης συνομολογημένων ιδιοτήτων του εκτελεσμένου έργου. Δεν θα εφαρμοσθούν, συνεπώς, οι ειδικές διατάξεις ευθύνης τους εργολάβου. Ο Π έχει τα δικαιώματα των άρθρων ΑΚ 335 επ. και ΑΚ 380 επ. και μεταξύ αυτών προκρίνεται να επιλέξει το δικαίωμα πλήρους αποζημίωσης (ΑΚ 382) για κάθε ζημία θετική ή αποθετική που υπέστη..

4. Η οικογένεια του θανόντος X μπορεί να στραφεί κατά του εργάτη που προκάλεσε τον θάνατο του X και να ζητήσει αποζημίωση σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικοπραξίας (AK 914 επ.). Θα πρέπει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις της AK 914, ήτοι (i) η παράνομη και (ii) υπαίτια πράξη, (iii) η ζημία και (iv) η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της πράξης και της πρόκλησης της ζημίας. Συνεπώς, η οικογένεια πρέπει να αποδείξει ότι ορισμένος εργάτης (ή ενδεχομένως και ο εποπτεύων μηχανικός) προκάλεσε παρανόμως (ήτοι χωρίς να τηρήσει τον γενικό οικοδομικό κανονισμό, ή εν γένει το μέτρο επιμέλειας που απαιτείται στις συναλλαγές για την προστασία των εννόμων αγαθών τρίτων) και υπαιτίως (με δόλια ή αμελή συμπεριφορά) τη θανάτωση του X, καθώς και ότι η θανάτωση απορρέει από την εν λόγω παράνομη συμπεριφορά. Η οικογένεια μπορεί να ζητήσει και τα έξοδα νοσηλείας του X και ότι αυτός θα κατέβαλε για την παροχή διατροφής (π.χ. σε τυχόν τέκνο του) (AK 928). Η οικογένεια μπορεί να αξιώσει και χρηματική αποζημίωση λόγω ψυχικής οδύνης που προκλήθηκε από την θανάτωση του X (AK 932). Τα αυτά δικαιώματα έχει η οικογένεια κατά της εταιρείας E που απασχολούσε τον εργάτη που προκάλεσε τον θάνατο του X σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικοπραξίας (AK 914, συνδ. 922). Η παράνομη πράξη της επιχείρησης έγκειται στην παράλειψη τήρησης μέτρων ασφάλειας (π.χ. πλημμελούς εποπτείας ή παραβίαση νομοθεσίας π.χ. γενικού οικοδομικού κανονισμού) που οδήγησαν στο εργατικό ατύχημα. Θα πρέπει να εξετασθούν και οι προϋποθέσεις της AK 922.

5. Ο διερχόμενος οδηγός Ο μπορεί να στραφεί κατά της εταιρείας E που είχε αναλάβει να εκτελέσει το έργο από το οποίο προκλήθηκαν οι σωματικές βλάβες και οι υλικές φθορές σε αυτόν σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικοπραξίας (AK 914 επ.). Συνεπώς, ο Ο πρέπει να αποδείξει ότι η εταιρεία E – μέσω του συνεργείου της – προκάλεσε παρανόμως (ήτοι χωρίς να τηρήσει τις υποχρεώσεις επιμέλειας που απαιτούνται στις συναλλαγές) και υπαιτίως (με δόλια ή αμελή πράξη) τον τραυματισμό και την περιουσιακή βλάβη του Ο και ότι οι ζημιές απορρέουν από την εν λόγω συμπεριφορά. Ο Ο μπορεί να ζητήσει τα έξοδα νοσηλείας του, την αξία των μειωμένων εσόδων του (αν υποτεθεί ότι η απουσία από την εργασία του έχει σαν συνέπεια την παρακράτηση μισθού), οτιδήποτε θα πρέπει να καταβάλλει στο μέλλον εξαιτίας της αύξησης των δαπανών του (αν αποδειχθεί ότι η εγχείρηση στο πόδι προκαλεί μια μόνιμη βλάβη στον Ο) (AK 929). Ο Ο μπορεί να ζητήσει την αξία των υλικών φθορών του οχήματος του και τέλος, μπορεί να αξιώσει χρηματική αποζημίωση για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη από τον τραυματισμό του (AK 932). Ανάμεσα στον εργοδότη (Π) και τον εργολάβο (E) δεν δημιουργείται σχέση εξάρτησης (συνδ. ερμηνεία διατάξεων AK 922, 681, 688 - 691 AK) και συνεπώς, ο Π δεν ευθύνεται για τις υπαίτιες και άδικες πράξεις της εταιρείας E ή των προσηθέντων αυτής κατά την εκτέλεση του έργου. Συνεπώς, ο Ο δεν θα μπορεί να στραφεί κατά του Π για τις ζημιές που υπέστη και αν στραφεί κατ' αυτού κατ' άρθρο AK 925 (ευθύνη κυρίου κτίσματος) ο Π μπορεί να αποδείξει ότι η πτώση δεν οφείλεται σε πλημμελή κατασκευή ή συντήρηση του έργου.

Εφόσον φτάσατε μέχρι και εδώ, μπράβο σας και σας ευχαριστώ! Καλή επιτυχία!